

בס"ד

מוטיב הבית ביציאת מצרים לפרשת בא

1. שמות י"ג
ג ויאמר משה אל-העם זכור את-היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי **בחזק יד הוציא** יהוה אתכם מזה ולא יאכל חמץ.

2. שמות י"ד
יד והיה כי-ישאלך בנך מחור לאמר מה-זאת ואמרת אליו **בחזק יד הוציאנו** יהוה ממצרים מבית עבדים.

3. שמות י"ה
יט ואני ידעתי כי לא-יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה. כ ושלחתי את-גדי והפיתי את-מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבן ואחרי-כן ישלח אתכם.

4. שמות י"ו
כ (כ) ושלחתי את גדי והפיתי את מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבן ואחרי כן ישלח אתכם.

5. שמות י"ז
ד ויאמר משה כה אמר יהוה פחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים.

ח ויךרו כל-עבדיך אלה אלי והשתחוו-לי לאמר צא אתה וכל-העם אשר-ברגליך ואחרי-כן אצא ויצא מעם-פרעה בחרי-אף.

6. שמות י"ח
יט ויאפיו את-הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ. כ-גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם-צדה לא-עשו להם.

7. שמות י"ט
מא ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל עבדות יהוה מארץ מצרים:

8. שמות כ
כב וילקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר-בסוף והגעתם אל-המשקוף ואל-שתי המזוזות מן-הדם אשר בסוף ואתם לא תצאו איש מפתח-ביתו עד-בקר.

9. שמות כ"א
ו לכן אמר לבני-ישראל אני יהוה והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים. ז ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים.

10. שמות כ"ב
ח ואמר להצילו מיד מצרים... ט ועתה הנה צעקת בני-ישראל באה אלי וגם-ראיתי את-הלחץ אשר מצרים לחצים אתם.

11. שמות כ"ג
ג דברו אל-כל-עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית-אבת שה לבית. ד ואם-ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו קרוב אל-ביתו במקסת נפשות איש לפי אכלו תכסו על-השה.

12. שמות כ"ד
יג והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם וראיתי את-הדם ופסחתי עלכם ולא-יהיה בכם נגף למשחית בהכתי בארץ מצרים.

13. שמות כ"ה
כג ועבר יהוה לנגף את-מצרים וראה את-הדם על-המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על-הפתח ולא יתן המשחית לבא אל-בתים לנגף.

14. שמות כ"ו
ל (א) ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את יהוה כדברכם: (ב) ויתחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו פלנו מתים:

15. שמות כ"ז
כז ויאמר משה אל-העם זכור את-היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא יהוה אתכם מזה ולא יאכל חמץ. ז והיה כי-ישאלך בנך מחור לאמר מה-זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים.

16. שמות כ"ח
יט ואני ידעתי כי לא-יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה. כ ושלחתי את-גדי והפיתי את-מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבן ואחרי-כן ישלח אתכם.

17. שמות כ"ט
ד ויאמר משה כה אמר יהוה פחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים.

ח ויךרו כל-עבדיך אלה אלי והשתחוו-לי לאמר צא אתה וכל-העם אשר-ברגליך ואחרי-כן אצא ויצא מעם-פרעה בחרי-אף.

26. ראש השנה ט ע"ב

"וקראתם דרור בארץ... דתניא: אין דרור אלא לשון חירות. אמר רבי יהודה: מה לשון דרור? כמדוייר בי דירא, ומוביל סחורה בכל מדינה".

27. ויקרא כ"ה י

"ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשבו".

28. הרב מדן

את קרבן הפסח אוכל היהודי עם אבותיו - עם משפחתו, ועם שכנו - במקום מגוריו. דם הפסח הוא האות על הבתים. אות הוא לישראל שיצאו לחירות; שזכו בבית על שני מרכיביו.

29. שמות י"ג ח

"והגדת לבנך ביום ההוא לאמר - בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים".

30. רש"י פסחים ד ע"א

"מזווה חובת הדר - לפי שהיא משמרתו".

31. שמות י"ב

ז וְלָקַחוּ מִן־הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל־הַמִּשְׁקוּף עַל הַבְּתִים אֲשֶׁר־יֵאָכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם .

יג וְהָיָה הַדָּם לְכֶסֶם לְאֹת עַל הַבְּתִים אֲשֶׁר אֲתֶם שֹׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וַפְּסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא־יְהִי בְכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם .

32. הרב מדן

הווי אומר, הפסח והמזווה - שני חלקים של עניין אחד הם, כשם שארבע פרשיות התפילין הן עניין אחד. כשם ששתיים מפרשיות התפילין עוסקות ביציאת מצרים ושתיים במלכות ה', תורה ומצוות - כך גם שתי מצוות המזווה. נוסף על המזווה, המכילה את שתי הפרשיות האחרונות של התפילין, מרוח על המזווה גם דם הפסח כאות נוסף.

כל עוד היו ישראל במצרים, בעת שנלחם ה' במצרים במכת בכורות - מצנת המזווה התקיימה בדם. לאחר שניתנה התורה, החליף אורן של פרשיות "שמע" ו"ויהיה אם שמוע" את הדם שעל הפתח. מעתה, השמירה על הפתח אינה מונעת רק את כניסת מלאך המוות המשחית במכת בכורות, אלא גם את כניסתה של כל טומאה הסותרת את עול מלכות השמיים ואת עול המצוות אל בתיהם הטהורים של ישראל.

33. ילקוט שמעוני יחזקאל שנ"ד

"וואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך וגו'. ר' אליעזר אומר: וכי מה ראה הקב"ה לומר שני פעמים 'בדמך חיי'? אלא אמר הקב"ה: בזכות דם פסח ודם מילה תגאלו ממצרים, ובזכותם אתם עתידים להגאל...".

34. הרב מדן

שתי בחינות הן, אפוא, לדם הפסח: הדם שעל הפתח שומר מכניסת המשחית כמזווה, ושומר מיציאה אל המשחית כברית המילה. וכשם שהתפילין קשורות לגוף והמזווה קבועה בבית - כך דם המילה חתום בגוף ודם הפסח מרוח על מזוזות הבית.

ואף לדורות שומרים אנו על שני בתינו. מצנת המזווה שומרת על טהרת בית מגוריו של היהודי, לבל יבוא המשחית פנימה, ומצנת המילה שומרת על טהרת זרעו ובית משפחתו, לבל יצא זרעו אל המשחית החוצה.

לט וַיֵּאָפוּ אֶת־הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגֹת מִצּוֹת כִּי לֹא חִמְץ כִּי־גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה וְגַם־צֵדָה לֹא־עָשׂוּ לָהֶם .

13. שמות ו'

(א) עתה תראה אשר אעשה לפרעה, כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו".

14. רש"י

כי ביד חזקה ישלחם - מפני ידי החזקה שתחזק עליו ישלחם: וביד חזקה יגרשם מארצו - על כרחם של ישראל יגרשם ולא יספיקו לעשות להם צידה. וכן הוא אומר ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם וגו'.

15. בראשית י"ג

(ג) וַיִּפְצַר בָּם מֵאֵד וַיִּסְרוּ אֱלֹוֹ וַיָּבֵאוּ אֶל בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתָּה וּמִצּוֹת אֶפְהָ וַיֵּאָכְלוּ:

16. רש"י על בראשית י"ג ט

ומצות אפה ויאכלו - פסח היה.

17. בראשית י"ג

יז וַיְהִי כְהוֹצִיָאֵם אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַמְּלֹט עַל־נַפְשׁוֹ אֶל־תְּבִיט אַחֲרַי וְאֶל־תַּעֲמֹד בְּכַל־הַכְּפָר הַתְּרַה הַמְּלֹט פֶּן־תִּסְסַפֶּה . יח וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם אֶל־נָא אֲדֹנָי . יט הִנֵּה־נָא מִצָּא עֲבָדְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חֲסִדְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחִיֹּת אֶת־נַפְשִׁי וְאֲנֹכִי לֹא אוֹכַל לְהַמְּלֹט הַהָרָה פֶּן־תִּדְבָקֵנִי הָרְעָה וְנִמְתִּי . כ הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרִבָּה לְנוֹס שָׁמָּה וְהוּא מִצְעָר אֲמַלְטָה נָא שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הוּא וְתַחִי נַפְשִׁי . כא וַיֹּאמֶר אֱלֹוֹ הִנֵּה נִשְׂאֲתִי פָּנֶיךָ גַם לְדָבָר הַזֶּה לְבַלְתִּי הִפְכִּי אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר דְּבַרְתָּ . כב מִהָר הַמְּלֹט שָׁמָּה כִּי לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת דְּבָר עַד־בֹּאֲךָ שָׁמָּה עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הָעִיר צוּעַר . כג הַשָּׁמֶשׁ יָצָא עַל־הָאֶרֶץ וְלוֹט בָּא צְעָרָה .

18. שמות ח

כא וַיִּקְרָא פְרָעָה אֶל־מֹשֶׁה וְלֹא־הָרִן וַיֹּאמֶר לְכוּ זַבְחוּ לַאלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ . כב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם וְנִזְבַּח לַיהוָה אֲלֵהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת־תוֹעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלֵנוּ .

19. בראשית מ"ו

לג וְהָיָה כִּי־יִקְרָא לְכֶם פְּרָעָה וְאָמַר מֵה־מַּעֲשֵׂיכֶם . לד וְאָמַרְתֶּם אֲנִשִּׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ מִנְעוּרֵינוּ וְעַד־עַתָּה גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲבֹתֵינוּ בְּעִבּוֹר תִּשָּׁבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן כִּי־תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל־רְעָה צֹאן .

20. רש"י על שמות ח' יב

תועבת מצרים - יראת מצרים ... ואצל ישראל קורא אותה תועבה. ועוד יש לומר בלשון אחר תועבת מצרים שאנו זובחים, שהרי יראתם אנו זובחים.

21. ראב"ע על שמות ח:כב

תועבת מצרים - משה כתב כן לגנות ע"ז, כי לא אמר לפרעה רק אלהי מצרים, והוא אמר כי היה אלוהיהם על צורת טלה, כי היו חושבים על מזל טלה שהוא מושל בארצם, ובעבור זה לא היו אוכלים בשר. ואילו היה כן, למה לא יאכלו בשר שור או בשר גדיים, ולפי דעתי כי אנשי מצרים בימי משה היו על דעת אנשי לנדיאה [הינדיה - הודו] שהם יותר מחצי העולם, וכולם הם בני חם ואינם אוכלים בשר עד היום, גם דם וחלב וביצים, והכלל כל דבר שיצא מן החי. והם מתעבים מי שיאכל אותם. ומלאכה נמאסה בעיניהם לרעות צאן, וכן כתוב כי תועבת מצרים כל רועה צאן ...

22. ויקרא ט"ז, יא

"וכפר בעדו ובעדו ביתו"

23. ויקרא כ"ז, יד

"ואיש כי יקדיש את ביתו קדש לה"

24. שמות כ"א ד

"אם אדניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות - האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו".

25. קידושין סט ע"א

"עבד - אין לו חייס" (=ייחוס משפחה).